

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

جمهوری اسلامی ایران
شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
مدرسه ی علمیه ی زینبیه (سلام الله علیها) شهرستان زهک
تحقیق پایانی سطع دو (کارشناسی)

عنوان:

بررسی تطبیقی توسل از منظر شیعه و سنّی

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین غلامرضا شهرکی فلاح

استاد راهنما:

سرکار خانم پودینه غلامی

پژوهشگر:

زینب بزی الله ری

تُحْمِدُهُ

«الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي إِلَيْهِ مَصائرُ الْخَلْقِ وَ عَوَاقِبُ الْأَمْرِ بِحَمْدِهِ عَلٰى عَظِيمِ إِحْسَانِهِ وَ نَيْرِ بَرَهَانِهِ وَ
نَوَامِي فَضْلِهِ وَ إِمْتِنَانِهِ حَمْدًا يَكُونُ لِحَقِّهِ قَضَاءٌ وَ لِشُكْرِهِ أَدَاءً وَ إِلَى ثَوَابِهِ مُقْرَبًا وَ لِحُسْنِ مَزِيدِهِ
مُوجِبًا؛ ستایش خداوندی را سزاست که سرانجام خلقت و پایان کارها به او باز می‌گردد. خدا را
بر احسان بزرگش و برهان آشکارش و فراوانی فضلش و آنچه بدان بر ما منت نهاده است،
می‌ستاییم؛ ستایشی که حق او را ادا کند و شکر شایسته‌ی او را به جا آورد و به ثواب الهی
نزدیکمان گرداند و موجب فراوانی نیکی و احسان او گردد». (نهج البلاغه/ خطبه ۱۸۲)

تقدیم:

اثر معنوی پژوهش حاضر خالصانه تقدیم می‌گردد به انوار درخشنان مسیر تربیت و هدایت جامعه بشری، به آنان که مربیان حقیقی انسان‌ها هستند. به کسانی که جان خویش را در راه تربیت نثار کردند. به انسان‌های مطهر و روشنگری که اطاعت از سخن و سیره‌ی ایشان، مایه‌ی سعادتمندی و نجات است، به آنها^ی که تجلی رب[ِ]العالمین به روی زمین‌اند. کسانی که از قرن‌ها پیش از ظهرور مکاتب سنت و بی‌بنیان بشری، نسخه شفابخش و تربیت کننده‌ی آدمی را در اختیارش نهادند ...

تقدیر و مشکره:

دروود و ثنای بی حد الهی بر امامان امت (علیهم السلام) سفیران راه حقیقت که با ارائه طریق الهی، تاریکی افکار بشر را به روشنایی مبدل ساختند.

به همراه شکر گذاری به درگاه عالم علی الاطلاق، و ابراز ناتوانی از شکر شایسته باری، که توفیق انجام این مهم را رفیق راه نمود.

برخود لازم می دانم به مصدق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» مراتب سپاس و قدردانی خویش را به محضر تمامی بزرگوارانی که مخلصانه و بی هیچ چشم داشتی تنها به امید اجر اخروی یاری گر من در این تحقیق بوده اند تقدیم بدارم از زحمات بی دریغ استاد گرانقدرم سرکار خانم پودینه غلامی که زحمت راهنمایی این تحقیق را بر عهده داشتند، همچنین سرکار خانم جهانتبیغ و سایر اساتید بزرگواری که با تعمق و صبر در این مسیر راهنماییم بودند و خانواده عزیزم و دوست گرامیم مریم گرگیچ که از هیچ لطف و کوششی دریغ نکرده و در تمامی مراحل و لحظات همراه و یاری گر من بوده اند کمال قدردانی و تشکر را دارم امیدوارم زحمات ایشان ذخیره آخرتشان گردد.

۱۲. الوسی، محمود، روح المعانی، ج ۱، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، بی تا.
۱۳. بخاری، محمد بن اسماعیل، تاریخ کبیر، چاپ پنجم، بیروت: دارالفکر، ۱۴۰۳ هـ.
۱۴. ————— صحیح بخاری، ج ۱، چاپ پنجم، دمشق: انتشارات بیروت، ۱۳۷۹.
۱۵. بروجردی، حسین، جامع الأحادیث شیعه، ج ۲، چاپ اول، تهران: انتشارات سبز فرهنگ سبز، ۱۳۸۱.
۱۶. بروجردی، محمد ابراهیم، تفسیر جامع، ج ۲، چاپ ششم، تهران: انتشارات صدر، ۱۳۶۵.
۱۷. بیستونی، محمد، توسل و شفاعت از دیدگاه قرآن و روایات، چاپ سوم، تهران: بنیان جوان، ۱۳۸۶.
۱۸. بیهقی، ابوبکر، شعب الایمان، ج ۱۰، چاپ نوزدهم، ریاض: مکتب الرشد، ۱۴۲۳ هـ.
۱۹. الترمذی، محمد بن عیسی الجامع الصحیح المشتهر بالسنن، ج ۵، لبنان، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۳۸۱ هـ
۲۰. تهانوی، اشرفعلی، دعا و نیایش، محمد قاسم قاسمی، چاپ هفتم، تربت جام: انتشارات شیخ الإسلام احمد جام، ۱۳۹۲.
۲۱. جزری، ابن کثیر، جامع الاصول من أحادیث الرسول، چاپ دوم، بیروت: دار الإحياء التراث العربي، ۱۴۰۰ هـ.
۲۲. جعفری، یعقوب، تفسیر کوثر، ج ۳، چاپ سوم، قم: انتشارات هجرت، ۱۳۷۶.
۲۳. حرانی سلفی، احمد بن عبدالحلیم بن تیمیه، زیارت القبور و الاستجاء بالمقبور، چاپ پنجم، ریاض: رحاسه العامه للبحوث العلیمه و إفتتاح، ۱۴۲۶ هـ.
۲۴. الحصنی دمشقی، ابوبکر بن محمد، دفع شبهه عن الرسول (صلی الله علیه و آله و سلم)، چاپ دوم، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۴ هـ.

۲۵. دستگیر، منوچهر، توسل در پرتو قرآن و حدیث، چاپ دوم، سندج: انتشارات شیخی، ۱۳۹۱.
۲۶. دیلمی، حسین بن محمد، إرشاد القلوب، محمد سلکی، ج ۲، چاپ اول، قم: صدرا، ۱۳۷۶.
۲۷. دیوبندی، محمود حسن، تفسیر کابلی، ج ۶، چاپ یازدهم، تهران: انتشارات هاجر، ۱۳۸۵.
۲۸. رازی، محمد بن عمر، التفسیر کبیر، ج ۱۱، چاپ شانزدهم، قاهره: مکتب التوفیقیه، بی تا.
۲۹. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی الفاظ القرآن، چاپ اول، دمشق: دار العلم الدار الشامیه، ۱۴۱۲هـ.
۳۰. رجبی، حسین، التوسل وصله با توحید، اسعد الکلبی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۲.
۳۱. رضوانی، علی اصغر، وهابیت و توسل، چاپ اول، تهران: نشر مشهد، ۱۳۹۰.
۳۲. ———، سلفی گری و وهابیت در پاسخ به شباهات، چاپ سوم، تهران: انتشارات نشر تهران، ۱۳۸۱.
۳۳. روحانی، محمد کاظم، شفاعت و توسل، چاپ سوم، قم: نشر معارف، ۱۳۸۴.
۳۴. زمخشri، محمود بن عمر، الكشاف عن الحقایق التنزیل، ج ۱، چاپ دوم، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۲۱هـ.
۳۵. زین الدین بن علی، شهید ثانی، شرح مصباح الشریعه، عبد الرزاق گیلانی، چاپ اول، تهران: اندیشه جوان، ۱۳۷۷.
۳۶. زینی دحلان شافعی، احمد، الدراسیه، بی جا، بی تا.
۳۷. سبحانی، جعفر، توسل به اولیای الهی، چاپ دوم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۷۹.
۳۸. سبکی، تقی الدین، شفاء السقام فی زیاره خیرالأنام، چاپ اول، بیروت: دارالكتب العلمیه، ۱۴۰۳هـ.

۳۹. سربازی، محمد عمر، تحقیقی در مورد توسل و فداء غیر الله، چاپ اول، زاهدان: انتشارات حافظ، ۱۳۸۱.
۴۰. السقاف، حسن بن علی، فیض القدیر، ج ۲، چاپ هفتم، بیروت: دار الإحیاء التراث العربی، ۱۴۰۵ق.
۴۱. سمهودی، نورالدین، وفاء الوفاء، ج ۳-۴، چاپ چهارم، بیروت: دار الإحیاء التراث العربی، ۱۳۷۱.
۴۲. السند، محمد، نظریه التوسل، الطبقه الاولی، لبنان، بیروت: داراللهادی، ۱۴۲۸.
۴۳. شبراروی شافعی، محمد بن عامر، الوفاء بالأخبار المصطفی، ج ۴، بیروت: دار الكتب العلمیه، ۱۴۱۹ق.
۴۴. شریف الرضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه؛ محمد دشتی، چاپ اول، قم: انتشارات آفرینش، ۱۳۷۹.
۴۵. شهیدی، عباس، توسل در نگاه قرآن و حدیث، ج ۱، قم: نشر پارسیان، ۱۳۸۹.
۴۶. ضیاء آبادی، سید محمد، توسل، چاپ اول، تهران: مؤسسه اهل بیت بعثت، ۱۳۶۲.
۴۷. طاهری خرم آبادی، سید حسن، پاسخ به شباهات وهابیت، ج ۲، چاپ دوم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶.
۴۸. طباطبایی، سید محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۲، چاپ پنجم، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
۴۹. طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه تفسیر مجمع البیان، ج ۷، چاپ اول، بیروت: دارالإحیاء التراث العربی، ۱۴۰۶ق.
۵۰. طوسی، محمد بن الحسن، مصباح المتهدج و سلاح المتعبد، ج ۱، چاپ اول، بیروت: مؤسسه فقه الشیعه، ۱۴۱۱ق.

۵۱. طیب، عبدالحسین، الطیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۳، چاپ دوم، تهران، صدرا، ۱۳۶۹.
۵۲. عابد، محمد، توسل در یک نگاه، مرکز ترجمان دینی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۰.
۵۳. عابدی، فالحسین، توسل از نگاه فرقین، چاپ اول، تهران: نشر هاجر، ۱۳۸۰.
۵۴. عسقلانی، ابن حجر، فتح الباری، ج ۲، چاپ سوم، بیروت: چاپ المعروفه، ۱۴۰۵ق.
۵۵. علی بن الحسین، صحیفه سجادیه، عبدالمحمد آیتی، چاپ دوم، تهران: سروش، ۱۳۷۵.
۵۶. علیزاده، مهبانو، توسل در دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۱۶، قم: نشر امام علی بن ابیطالب (علیه السلام)، ۱۳۸۶.
۵۷. عیاض، قاضی، الشفاء بتعريف حقوق المصطفی، بیروت: دارالفکر، ۱۴۰۷ق.
۵۸. فقیری حروی، عبدالواحد، توضیح المسائل فقه حنفی، ج ۱، چاپ اول، سندج: انتشارات شیخ الاسلام احمد جام، ۱۳۹۱.
۵۹. فرائتی، محسن، تفسیر نور، ج ۳، چاپ سوم، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۹.
۶۰. قرشی بنایی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۵، چاپ دوم، تهران: دارالکتب الإسلامية، ۱۴۱۲ق.
۶۱. قرطبی الانصاری، ابی عبدالله محمد بن احمد، الجامع الأحكام القرآن، لبنان، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۳.
۶۲. کریمی حسینی، عباس، تفسیر علیین، چاپ اول، قم: انتشارات تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۲.
۶۳. کوثری، محمد زاهد، پاسخ به پندارهای توسل، تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۰.
۶۴. کوفی اهوازی، حسین بن سعید، المؤمن، قم: مؤسسه الإمام المهدي (علیه السلام)، ۱۴۰۴.

۶۵. گولن، فتح الله، سنت نبوی در شریعت اسلامی، صادق آیینه پور، چاپ اول، بی جا: انتشارات شایان گستر، بی تا.
۶۶. مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، ج ۲۶، چاپ دوم، بیروت: دار الإحياء التراث العربي، ۱۴۰۳ق.
۶۷. مطهری، مرتضی، معاد، چاپ بیست و یکم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۷۳.
۶۸. مظفر، محمدرضا، عقاید الامامیه، قم: منشورات الشریف الرضی، ۱۴۱۶ هـ
۶۹. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۴-۵، چاپ بیست و یکم، تهران، دارالکتب الإسلامية، ۱۳۹۴.
۷۰. —————، توسل توحید یا شرك، چاپ اول، قم: نشر امام علی ابن ابیطالب (علیه السلام)، ۱۳۸۹.
۷۱. —————، شیعه پاسخ می گوید، چاپ نوزدهم، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ۱۳۸۴.
۷۲. ملازهی، عبدالرحمن، فضائل درود، چاپ اول، بی جا: انتشارات شایان گستر، بی تا.
۷۳. نجارزادگان، فتح الله، توسل، شفاعت، تبرک و زیارت، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۳۷.
۷۴. نصرت بیگم، امین، تفسیر مخزن العرفان در علوم قرآن، ج ۱۵، چاپ اول، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۰ق.
۷۵. هبه الله، عبدالحمید، شرح نهج البلاغه، محمد ابوالفضل ابراهیم، ج ۱، قم: مکتب آیت الله مرعشی نجفی، خطبه ۱۶، ۱۴۰۴ق.
۷۶. الهیتمی، احمد بن محمد بن حجر، الصواعق المحرقة، لبنان، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۴ هـ
- اینترنت:
- سایت تبیان، شنبه ۲۹/۹/۹۷، ساعت: ۳۰:۱۴ -